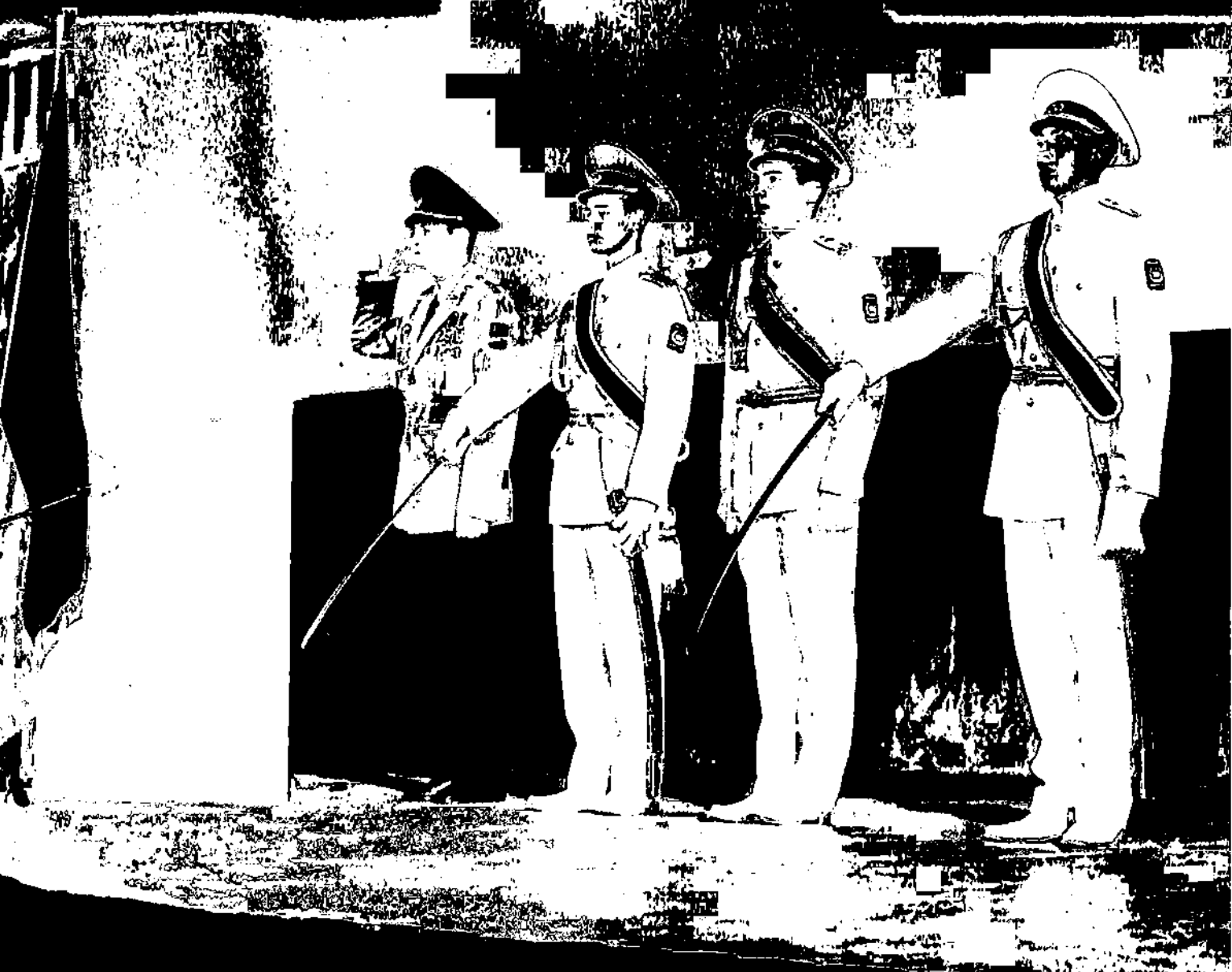

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

В РІДНІЙ ШКОЛІ

№ 1 (108), 2017

ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 68840

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА. НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ЗНЗ. 1 - 4 КЛАСИ

ФІНАЛ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ НА КРАЩИЙ УРОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ 2016 РОКУ

ІННОВАЦІЙНИЙ УРОК «ВЕСЕЛА ПОДОРОЖ»

НАУКОВІ ЗАСАДИ ТА СВІТОГЛЯДНІ ОРІЄНТИРИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ДЕТАЛЬНІШЕ НА REDPRESA.UA

ВИДАВНИЦТВО
**ПЕДАГОГІЧНА
ПРЕСА**
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

В РІДНІЙ ШКОЛІ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1 (108), 2017
січень – лютий

Виходить шість разів на рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ-УКРАЇНА
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»

Заснований у 1995 р., видається з 1986 р.
До 2012 р. журнал виходив у світ під назвою «Фізичне виховання в школі»,
до 2014 р. – під назвою «Фізичне виховання в сучасній школі».
Внесено до Переліку наукових фахових видань України, у яких
можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття
наукових ступенів кандидата і доктора педагогічних наук
Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації серія КВ № 20003-9803 р. від 25.06.2013 р.
Схвалено вченою радою Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (протокол № 4 від 12 грудня 2016 р.)
Передплатний індекс 68840

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Олександр ТИМОШЕНКО – директор Інституту фізичного
виховання та спорту НПУ імені М. П. Драгоманова,
доктор педагогічних наук, професор

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Костянтин ДМИТРЕНКО

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Анатолій ІЛЬЧЕНКО – начальник Київського
обласного управління з фізичного виховання та спорту
Міністерства освіти і науки України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Валерій АРЕФ'ЄВ – доктор педагогічних наук

Іван БЕХ – доктор психологічних наук,
дійсний член НАПН України

Юрій БОРОДИН – кандидат педагогічних наук

Оксана ВАЦЕБА – кандидат педагогічних наук

Едуард ВІЛЬЧКОВСЬКИЙ – доктор педагогічних
наук, член-кореспондент НАПН України

Костянтин ВІХРОВ – доктор філософії,
кандидат педагогічних наук

Володимир ВОЛКОВ – доктор педагогічних наук

Леонід ВОЛКОВ – доктор педагогічних наук

Анатолій ДУБЕНЧУК – методист методичного
кабінету Рівненського ОІПОП

Мирослав ДУТЧАК – доктор наук з фізичного виховання
та спорту

Валентина ЄРМОЛОВА – кандидат наук з фізичного
виховання та спорту

Микола ЗУБАЛІЙ – кандидат педагогічних наук

Любов ІВАНОВА – кандидат педагогічних наук

Галина КОЛОМОСЦЬ – науковий співробітник Інституту
інноваційних технологій і змісту освіти МОН України

Тетяна КРУЦЕВИЧ – доктор наук з фізичного виховання
та спорту

Микола НОСКО – доктор педагогічних наук

Валерій ПОНОМАРЕНКО – кандидат педагогічних наук

Анатолій ПОПОВ – кандидат педагогічних наук

Станіслав ПРИСЯЖНИК – доктор педагогічних наук

Леонід СЕРГІЄНКО – доктор педагогічних наук

Володимир СТОЛПЕНКО – кандидат педагогічних наук

Людмила СУЩЕНКО – доктор педагогічних наук

Володимир ТКАЧУК – доктор біологічних наук

Станіслав ТРИЛІС – заслужений учитель України

Олександр ШАМИЧ – кандидат педагогічних наук

Валентина ШЕВЧЕНКО – голова Всеукраїнського
благодійного фонду сприяння розвитку
фізичної культури, спорту і туризму

ЗМІСТ

КОМІТЕТ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

Дудко Таміла. Колегія Комітету з фізичного виховання
та спорту Міністерства освіти і науки України 2

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх
навчальних закладів. 1–4 класи. *Закінчення* 3

ВСЕУКРАЇНСЬКІ КОНКУРСИ

Костюченко Вадим. Тези виступу щодо розвитку
масового футболу 10

Ганчева Владислава, Столітенко Євгеній.
Фінал Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок
фізичної культури та урок фізичної культури
з елементами футболу» 2016 року 12

ЗНАЙОМТЕСЯ З КОЛЕГОЮ

Ковальчук Надія. Творчі сходи учителя
Людмили Кочубей 14

Кочубей Людмила. Інноваційний урок «Весела подорож»
для учнів 3 класу 15

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА У ШКОЛІ

Єрмолова Валентина. 10 уроків із Пером де Кубертенем 21

ХОРТИНГ - НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИД СПОРТУ УКРАЇНИ

Івашковський Віталій. Умови успішності дій юних
хортингістів в екстремальних ситуаціях 28

Постовий Віктор. Хортинг – продовження традицій фізичної
культури та розвитку дітей в історії українського народу 32

ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Наукові засади та світоглядні орієнтири національно-
патріотичного виховання дітей та учнівської молоді
Всеукраїнська науково-практична конференція 36

НАУКА - ВЧИТЕЛІ ФІЗКУЛЬТУРИ

Тимошенко Олександр, Дьоміна Жанна, Косата Ірина.
Контроль та оцінювання учнів початкової школи
у процесі фізичного виховання 38

Ковальчук Надія, Санок Володимир, Деделюк Ніна.
Показники фізичного стану хлопців 12–15 років,
які проживали у м. Луцьку в 30-х рр. ХХ ст.,
та їх сучасних однолітків 42

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ У ЗАХОДАХ

Ільченко Анатолій. Фінальні змагання V Спортивних ігор
школярів України з плавання 47

10 УРОКІВ ІЗ П'ЄРОМ ДЕ КУБЕРТЕНОМ

ЕРМОЛОВА Валентина Михайлівна – директор Олімпійської академії України, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання НУФВСУ, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, заслужений працівник фізичної культури і спорту України

Урок 1. Олімпійські цінності*

Мета. Дати уявлення про олімпійські цінності, усвідомити їх значення у формуванні активного суб'єкта суспільного життя, прагнути керуватися ними не тільки у спорті, а й у повсякденному житті.

Базова інформація

Концепція сучасного олімпізму належить П'єру де Кубертену – педагогу, громадському діячу, ініціатору відродження сучасних Олімпійських ігор. За його ініціативою у червні 1894 р. у Парижі відбувся Міжнародний атлетичний конгрес, на якому було створено Міжнародний олімпійський комітет і прийнято історичне рішення про проведення Олімпійських ігор сучасності.

За його баченням, «Олімпійські ігри – це фестиваль молоді всього світу, юності людства, фестиваль граничних зусиль, численних амбіцій та всіх форм юнацької активності; фестиваль, який відзначає кожне наступне покоління, котре стає на поріг життя...».

Звертаючись до учасників Ігор IX Олімпіади, що відбулися у 1928 р. в Амстердамі, П'єр де Кубертен писав: «Я прошу вас зберегти полум'я оновленого олімпізму і відстояти притаманні йому принципи й інститути:

- передусім – рівність основних видів спорту;
- змагання в галузі мистецтва, які додають до чудової фізичної діяльності витвори розуму, пронизані ідеями спорту;
- клятву спортсменів, яка ґрунтується на відчутті честі, містить початок єдиного засобу ефективного вирішення проблем аматорства;
- олімпійський прапор, який віддзеркалює кольори всіх народів і символізує п'ять частин світу, об'єднаних спортом;
- церемоніал і ритуали відкриття й закриття Ігор із заключним вшануванням еллінізму, від якого вони беруть свій початок;
- і, наостанок, – авторитет Міжнародного олімпійського комітету».

* Урок «Олімпійські цінності» можна проводити упродовж трьох академічних годин, обираючи темою заняття один із блоків.

Олімпізм – життєва філософія, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волі й розуму. Поєднуючи спорт з культурою та освітою, він прагне створити такий спосіб життя, який базувався б на радощах, здобутих власними зусиллями, освітніх цінностях добро-го прикладу та повазі універсальних етичних принципів.

Метою олімпізму є повсюдне становлення спорту на служіння гармонійному розвитку людини, щоб сприяти створенню мирного суспільства, яке б піклувалося про збереження людської гідності.

Історія сучасного олімпізму, що налічує понад 100 років, – переконливе свідчення життєздатності олімпійських ідеалів, котрі беруть свій початок з часів античності.

Саме в Греції зародилася й формула «калокагатії» (від гр. «kalokagathia» — прекрасний у духовному й фізичному стані), яка поклала початок розробці в педагогіці ідеї гармонійного розвитку особистості.

В основу давньогрецької системи освіти й виховання було покладено синтез розумового й фізичного вдосконалення, який містив три однаково важливі частини: інтелектуальну, мистецьку й фізичну. У результаті освіти й виховання молоді люди здатні знайти рівновагу тіла й духу, досягти ідеалу – єдності краси й добра.

Реалізація ідеї гармонійно розвиненої особистості простежувалася у всіх сферах життєдіяльності стародавніх греків і, звичайно ж, знайшла своє відображення у давньогрецьких Олімпійських іграх.

Давньогрецька філософія зводила до найвищої цінності досягнення особистості, гармонійне поєднання фізичних, моральних та інтелектуальних якостей, постійне прагнення до суперництва, бажання бути кращою.

Проблема формування гуманістичних цінностей особливої актуальності набуває в підлітковий період. У підлітка вперше пробуджується інтерес до свого внутрішнього світу, який виявляється в самозаглибленні й розмірковуванні над власними переживаннями, думками, ідеа-

лами й авторитетами. У цей період здійснюється перехід від свідомості до самосвідомості, викристалізовується особистість. Тому виникає завдання такої цілісної організації освітнього простору, який створював би умови для наповнення внутрішнього світу підлітка ціннісним змістом. Особлива роль у її розвитку належить духовно-моральному вихованню, спрямованому на формування емоційно-мотиваційної сфери особистості.

Феномен олімпійської культури – це комплекс накопичених людством знань, норм, цінностей, змістів, зразків поведінки, відповідних до ідеології Олімпійської хартії, філософії олімпізму, на основі яких формуються гуманістичний спосіб життя соціуму й стиль життя особистості.

Виникає запитання: Чому цінності, що стали фундаментом олімпізму, затребувані сучасним суспільством? На нашу думку, це відбувається у зв'язку з тим, що вони визнаються людьми усіх країн світу незалежно від їхнього суспільно-політичного устрою, а також тому, що не втрачають свого значення для формування гуманістичних цінностей молоді й сьогодні. Тим самим стверджується їх універсалізм, що базується на гуманістичних цінностях миру, взаєморозуміння в душі дружби, рівності й чесної гри, справедливості, поваги до людської гідності й основних етичних норм, на прагненні гармонії тіла, волі й розуму, поєднанні спорту з культурою, освітою, здоровим способом життя.

Кращі ідеали й цінності цієї спадщини можуть служити ефективним засобом формування особистості в сучасному світі на засадах олімпійської освіти.

У пункті 3 статті 3 Європейського маніфесту «Молоді люди й спорт» задекларовано, що заняття спортом мають бути націлені на розвиток психічних, фізичних і соціальних якостей; навчання етичних цінностей, справедливості, дисциплінованості; виховання поваги до себе й інших людей, у тому числі до груп етнічних меншостей; навчання терпимості й відповідальності як передумови життя в демократичному суспільстві; виховання самоконтролю й розвитку позитивних якостей особистості.

У процесі занять треба допомогти підліткови зрозуміти, що він – частина суспільства і, одержуючи радість від власних зусиль для досягнення своєї мети й здорового способу життя, може сприяти створенню миролюбного суспільства, головною цінністю якого є людина. Підліток має усвідомити, що він росте особистістю, яка зробить позитивний внесок у життя своєї родини, учнівського, а потім і трудового колективу, країни, всього цивілізованого суспільства, і тим

самим набуде позитивних особистісних якостей і життєвих навичок.

Олімпізм має ту інтегруючу силу, яка збагачує не лише процеси фізичного виховання й спортивної підготовки. Цінності олімпійської культури засвоюються й через систему освіти і виховання учнівської молоді. Побудована на гуманістичних ідеалах, вона дає в руки педагогів ефективні засоби впливу на соціально-психологічні якості підлітків, моральні й ціннісні орієнтації, установки, мотиви не тільки спортивної діяльності, а й формування людей, які володіють високою культурою, освіченістю, розвиненим інтелектом, готові творчо діяти в соціумі.

Поділ класу на дискусійні групи

◇ Розріжте кожну картинку навпіл. У кутку кожної половинки поставте номер групи, до якої увійдуть учні, що знайдуть другу половинку своєї картки. Так учні будуть поділені на групи.

◇ Запропонуйте їм обговорити питання: «Чого прагнуть спортсмени?»

Запитання для роздумів

• Як ви думаєте, що означає знайти гармонійний баланс між трьома поняттями «тіло, воля, розум»?

Думки і поради історика олімпізму

◇ «Олімпізм намагається сконцентрувати в єдиному промені всі принципи, що сприяють досконалості людини. Культ зусилля, змагання на межі ризику, любов до Батьківщини, благородство, дух лицарства, контакти з живописом і літературою – все це є фундаментом олімпізму» (П'єр де Кубертен).

«Олімпізм, олімпійський рух та Олімпійські ігри – важливі соціальні явища у житті світового суспільства» (рис. 1).

БЛОК 1. ДОСКОНАЛІСТЬ

◇ Нагадайте учням слова П'єра де Кубертена: «Олімпізм намагається сконцентрувати в єдиному промені всі принципи, що сприяють досконалості людини...»

◇ Зверніть увагу учнів на високий клас спортсменів кожного виду спорту.

◇ Дайте можливість учням у своїх групах обговорити і визначити поняття, яке б характе-

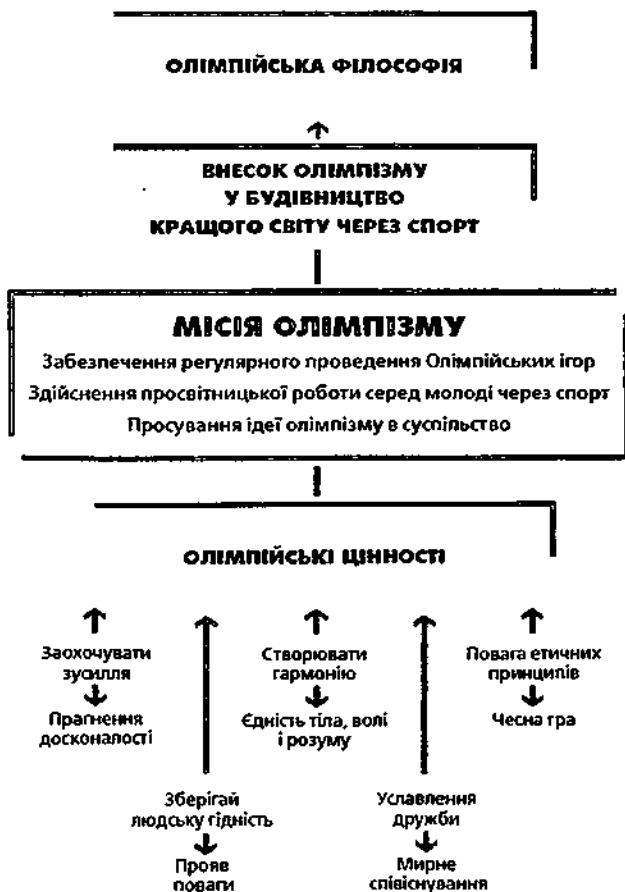

Рис. 1. Олімпізм у житті світової спільноти.

ризувало високий клас підготовки атлетів. Їхні досягнення (2–3 хв). Після обговорення у групах її представники дають визначення поняття.

Виступи учнів

◇ Відповіді учнів узагальніть і висвітліть за схемою (рис. 2).

Рис. 2. Характеристика поняття «досконалість».

Поради історика олімпізму

◇ Зверніть увагу учнів на емність поняття «досконалість». Проведіть дискусію на тему: «Чи має досконалість межу в будь-якому виді діяльності, досягненні результату в обраному виді спорту?»

◇ Прочитайте учням уривок із біографії видатного українського гімнаста Віктора Чукаріна. Висвітліть на екрані його фотографії.

Він пройшов пекло 17-ти таборів, пережив жахи Бухенвальда і Зандбостеля. 1945 р. важив 40 кг і його не впізнала рідна мати... Через сім років на XV Олімпійських іграх в Гельсінкі Віктор Чукарін став першим в Історії СРСР абсолютним олімпійським чемпіоном зі спортивної гімнастики.

Віктор Іванович Чукарін народився у с. Червоноармійськ Донецької області 9 листопада 1921 р. Дитинство провів у Маріуполі, де і «захворів» спортивною гімнастикою. Одного разу на стадіоні він побачив показові виступи спортсменів. Побачене справило на нього незабутнє враження, і у дворі свого будинку він змайстрував перекладину, на якій «зависав» годинами. У школі вчитель фізкультури Віктор Попович звернув увагу на працелюбного хлопчика.

Спочатку він займався у шкільному гуртку, потім у гуртку металургійного технікуму, а після цього – у Київському технікумі фізичної культури. У Києві Чукарін познайомився з легендарним Аджатом Ібадулаєвим, який першим уславив українську школу спортивної гімнастики. Ібадулаєв запропонував Віктору тренуватися разом, чому юний гімнаст був дуже радий.

Технікум Віктор закінчив 22 червня 1941 р. і наступного дня пішов добровольцем на фронт, воював в артилерійській частині. Потрапив у оточення, полон. У концтаборах значився під № 10491.

Повернувшись додому, не міг підтягнутися на перекладині більше двох разів. Невдовзі відновив тренування на заводі «Автосталь», вступив до Львівського Інституту фізичної культури. Тренувався по три з половиною години щодня, тоді як його колеги – чотири рази на тиждень.

Перша справжня перемога прийшла 1948 р. на чемпіонаті України. Віктор Чукарін переміг свого наставника Аджата Ібадулаєва. З 1949 по 1951 р. він – абсолютний чемпіон СРСР, а 1954 р. у Римі став абсолютним чемпіоном світу.

Віктор Чукарін – дворазовий абсолютний олімпійський чемпіон – 1952 р. у Гельсінкі і через чотири роки – у Мельбурні. Він, двічі чемпіон Олімпійських ігор у складі збірної команди СРСР, виграв «золото» у вправах на

коні й опорному стрибку, «срібло» на брусах і кільцях у Гельсінкі. У Мельбурні завоював олімпійське «золото» на брусах, «срібло» у вільних вправах і «бронзу» на коні.

◆ Нагадайте учням, що Пер де Кубертен звертав особливу увагу на «культ зусилля». Запитайте, що ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор, на їхню думку, мав на увазі? (робота в групах 2-3 хв).

Виступи учнів

- Відповіді учнів узагальніть разом з ними.

Поради і запитання від історика олімпізму

◆ Розкрийте поняття «прагнення до досконалості».

◆ Запропонуйте кожній групі з набору літер, що містяться у конверті, скласти слова олімпійського гасла «CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!» («ШВИДШЕ - ВИЩЕ - СИЛЬНІШЕ»).

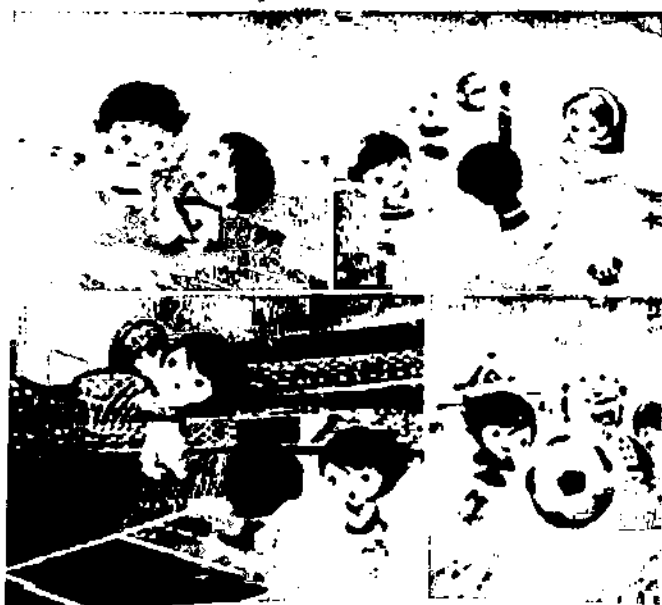
◆ Визначте групу, яка закінчила роботу першою. Нехай її представник зачитає олімпійське гасло. Висвітліть гасло на екрані й доведіть, що воно містить у собі поняття «досконалість», спонукаючи кожного до удосконалення своїх знань, умінь і навичок, фізичних якостей і вроджених здібностей.

БЛОК 2. ДРУЖБА

Поради історика олімпізму

◆ Запропонуйте групам учнів скласти із частин, що містяться у конверті, цілісні фотографії й уважно їх розглянути (2-3 хв). Висвітліть їх на екрані.

◆ Вислухайте відповіді учнів на запитання: Які почуття виявили спортсмени на цих фотографіях? (2 хв).

Виступи учнів

- Відповіді учнів узагальніть разом з ними.

Запитання для роздумів

• Що ви розумієте під поняттям «дружба»?

Відповіді учнів узагальніть і висвітліть за схемою (рис. 3).

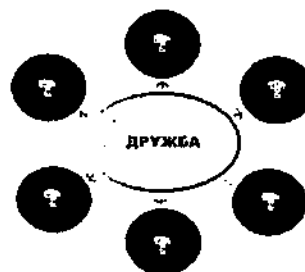

Рис. 3. Характеристика поняття «дружба».

Поради історика олімпізму

◆ Розкажіть учням про історію дружби німецького спортсмена Луза Лонга та американського атлета Джессі Оуенса.

Найвидатнішим атлетом Ігор ХІ Олімпіади, що відбулася у Берліні 1936 р., став Джессі Оуенс зі США, який здобув чотири золоті медалі. Проте мало хто знає про дружбу чорношкірого американського атлета Джессі Оуенса і спортсмена з нацистської Німеччини Луза Лонга. Під час перших двох спроб у стрибках у довжину Джессі не вдалося показати кваліфікаційний результат. Перед третьою, останньою, спробою Лонг підказав Оуенсу техніку розбігу та відштовхування, і той легко вийшов до фіналу, здобувши перемогу, а Лонг – срібну олімпійську нагороду. Разом вони пройшли по доріжках стадіону на очах численних прихильників нацистського режиму.

«Скільки мужності від нього вимагалось продемонструвати свою дружбу перед Гітлером... Ти можеш здобути усі медалі й кубки, та вони не варті тієї дружби, яку я відчув у той момент», – сказав Оуенс.

Через 70 років, 2008 р., їхні нащадки зустрілися у Берліні на чемпіонаті світу з легкої атлетики. 22 серпня у фіналі змагань зі стрибків

у довжину серед чоловіків пані Мален Дорч, онука видатного Джессі Оуенса, та Кай Лонг, син Луза Лонга, вручали переможцям олімпійські нагороди.

«Ці чемпіонати надають унікальну можливість вшанувати дружбу», – відзначив Президент Міжнародної федерації легкої атлетики Лам'їн Діак.

Запитання для роздумів

• Які стосунки між народами пропагує олімпізм, незважаючи на відмінність кольору шкіри, соціального стану, політичних поглядів? (3 хв).

• Відповіді учнів узагальніть разом з ними.

Поради історика олімпізму

♦ Порадьте учням написати на аркуші «Пропоную дружбу!» (без підпису), де зазначте якості людини, з якою хотілося б установити дружні стосунки (5 хв). Діти, поклавши на стіл свої аркуші, ставлять позначку

на тих з них, в яких зазначені такі якості. Після підрахунку позначок на кожному аркуші оголошується той, що отримав найбільшу їх кількість, і ставиться запитання: Чому автор саме цього аркуша зібрав найбільшу кількість пропозицій?

Виступи учнів

Підсумки обговорення підбиває учитель разом із учнями.

БЛОК 3. ПОВАГА

♦ Перед початком заняття дайте кожному учню картку (4x4 см) червоного, чорного, синього, жовтого та зеленого кольорів. Запропонуйте дітям сформувати групи так, щоб у кожній були картки тих кольорів, які разом становлять кольори олімпійських кілець.

♦ Прочитайте учням уривок і запропонуйте їм прокоментувати його.

«В один із днів проведення стародавніх Олімпійських ігор старець прийшов на стадіон пізніше ніж звичайно. Блукаючи серед глядачів, він ніяк не міг знайти собі місця. Та коли він наблизився до глядачів-спартанців, раптом усі вони підвелися, щоб поступитися місцем літній людині. Стадіон заплодував спартанцям, а старець промовив: «Усі греки знають правила пристойності, проте дотримуються їх тільки спартанці».

Виступи учнів

♦ Повідомте учням, що предмет обговорення – «повага». Роздайте кожній групі фотографії для висловлювання їхніх думок.

Запитання для роздумів

• Які почуття викликають ці фотографії і який смисл ми вкладаємо у поняття «повага»?

• Відповіді учнів узагальніть і висвітліть за схемою (рис. 4).

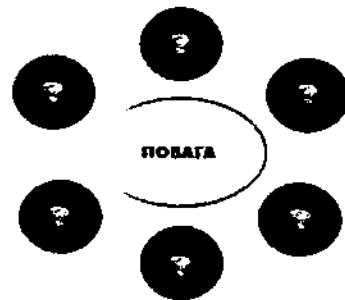

Рис. 4. Характеристика поняття «повага».

Поради і завдання історика олімпізму

♦ Висвітліть на дошці вислів: «Поважати будь-яку людину як самого себе і діяти у ставленні до нього так, як ми бажаємо, щоб поводитися з нами, вище за це немає нічого». Конфуцій (Кун-цзи) (2-3 хв).

Конфуцій – давній мислитель і філософ Китаю

♦ Запропонуйте учням у групах обговорити вислів Конфуція і оголосити думку групи.

♦ Роздайте кожній групі по одному з наступних запитань (5 хв).

Запитання для роздумів

- Якою має бути людина, щоб її поважали?
- Як впливає на досягнення результатів повага між спортсменами?
- Як впливає поняття «взаємоповага» на міждержавні стосунки?
- Що означає «ставитися до доквілля з повагою»?
- Чи сумісні поняття «повага» і «дотримання правил змагань»?

Виступи учнів

- Відповіді учнів узагальніть разом з ними.

Поради історика олімпізму

◇ Розкажіть учням історію про династію олімпіоніка Діагора.

На території Міжнародної олімпійської академії, що розташувалася у легендарній Олімпії, є дивна скульптура: старець, якого тримають на руках молоді атлети. Як свідчать історичні факти, найвидатнішим кулачним бійцем еллінського світу був Діагор – уродженець острова Родос. Свою спортивну кар'єру він розпочав у 18 років, а в 464 р. до н. е. став олімпійським чемпіоном. Його стиль боротьби був унікальним: Діагор ніколи не намагався уникнути удару суперника і жодного разу за свою кар'єру не порушив правил чесного поединку. За своє спортивне життя він чотири рази перемагав також на Істмійських і двічі на Немейських іграх з кулачного бою.

Діагор, улюбленець публіки, заснував династію олімпіоніків. Його дочка брала участь у підготовці свого сина до змагань. Саме з її ім'ям пов'язана історія про жінку-тренера, яка наважилася порушити закон, що забороняв жінкам бути присутніми на Олімпійських іграх. Того разу онуки Діагора брали участь в Олімпійських змаганнях, і їхня мати, переодягнувшись у чоловіче вбрання, з'явилася серед глядачів. Та коли її син у важкому поединку здобув перемогу, материнське серце не витримало, і вона кинулася його поздоровляти. Її впізнали. Та зважаючи на повагу до матері олімпійського чемпіона і дочки олімпійського чемпіона, суворі судді прийняли

рішення про її помилування. Велику роль тут відіграла і повага до спортивних заслуг сім'ї Діагора: три його сини і два онуки вісім разів ставали олімпійськими чемпіонами.

Легенда розповідає, що коли двоє синів Діагора – Дамагет та Акузилай – здобули перемоги в панкратіоні і боротьбі, вони підбігли до батька, склали вінки на його голову, підняли на плечі і понесли навколо стадіону на очах глядачів. «Коло пошани» стало найвищим тріумфом в його житті. Хтось із натовпу вигукнув: «Після такого і померти не страшно!» І тут серце щасливого батька зупинилося, не витримавши великої радості.

Запитання для роздумів

- Чим можна пояснити повагу і любов еллінів до Діагора і його родини?
- Пояснення учнів узагальніть.
- ◇ Розкажіть учням історію, що сталася з дворазовим олімпійським чемпіоном з академічного веслування Хенрі Пірсом (Австралія) (фото).

Хенрі Пірс, чемпіон Ігор ІХ Олімпіади з академічного веслування

На Іграх ІХ Олімпіади 1928 р. в Амстердамі Хенрі Пірс у чвертьфінальному заїзді значно

випереджав суперників, та вмить помітив, що йому шлях перешкоджає качка з каченятами. Спортсмен вирішив зупинитися і пропустити «родину» братів наших менших. За цей час суперник Пірса обійшов його на п'ять корпусів човна. Проте Пірс зумів виграти як цей заїзд, так і всі наступні, й піднятися на вищу сходинку олімпійського п'єдесталу.

Запитання для роздумів

- До чого виявив повагу олімпійський чемпіон Хенрі Пірс?

Виступи учнів

◇ В. Сухомлинський писав із цього приводу: «Поняття природа – єдино ціле. У цьому своя гармонія та постійність, взаємозв'язки та залежності: вона – джерело буття й суть буття, вона єдина й нерозривна з людиною. Кожний з нас – природа, що стала людиною. Людина доти могутня й непереможна, доки вірна законам природи – пізнаним і непізнаним, не нею встановленим... Активно впливати на природу, але залишатися її сином, бути вінцем її творіння та володарем її сил, по-синівському бережливо ставитися до неї – ось яку позицію нам треба займати у процесі взаємодії з природою...».

• Узагальнення вчителя

Зверніть увагу, що поняття «повага» присутнє в усіх сферах життя людини: в родині, класі, школі, спортивній команді, на змаганнях будь-якого рівня, між державами. Воно поєднує прагнення чесно змагатися, дотримуватися правил, поважати суперників, навколишнє середовище, суспільство тощо.

(На екрані вислів: «Давайте поважати наших суперників за ту чесність спонукань, на яку ми претендуємо самі!» (Мохандас Карамчанд Ганді, один із керівників та ідеологів національно-визвольних рухів Індії).

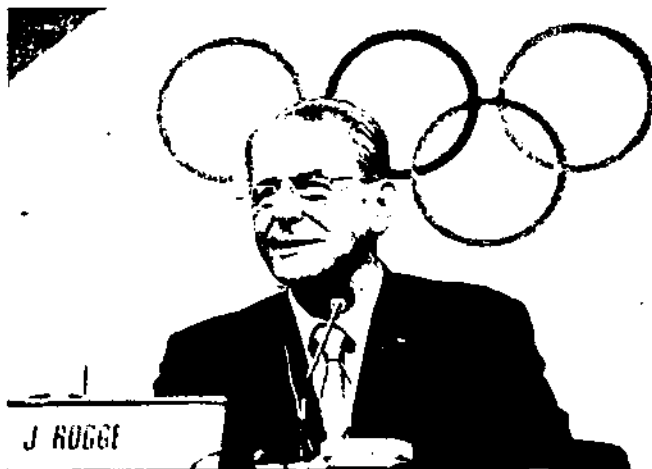
Мохандас Карамчанд Ганді

Повага – одне з важливих вимог моральності. У моральному аспекті суспільства повага передбачає справедливість, рівність прав, увагу до інтересів іншої людини, його переконань, свободу і довіру. Ми ознайомилися з трьома основними цінностями олімпізму: дружбою, досконалістю і повагою, які тісно переплітаються у житті людини і суспільства.

На уроці ви ознайомилися із трьома олімпійськими цінностями – «ушавленням дружби», «демонстрацією поваги», «прагненням досконалості». Доповніть список цих цінностей (робота на дошці).

Із запропонованими цінностями ми ознайомимося на наступних уроках.

◇ Завершити урок доцільно словами восьмого президента Міжнародного олімпійського комітету Жака Рогге, який сказав: «Несіть миру дух олімпійських цінностей: видатні результати, дружбу і повагу!»

J ROGGE

Жак Рогге – восьмий президент МОК

ОДА СПОРТУ

П'єр де Кубертен

III. О Спорт! Ти – справедливість!

*Дороги чесні і прямі
До цілі з нами ти торуєш,
Я в справедливості своїй
Тя нас полониш і чаруєш.
Де ти – там самозабуття,
Про це ти виши завжди і всюди.
О Спорт – безпристрасний суддя,
Що пристрасті суворо судить!
Я справедливість то – взірець
Твоїм окресленим канонам.
О Спорт, ти сам і є борець
За справедливість під законом!*

(Далі буде)